

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-03- Nr. (1.40)-7R-

DĖL VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS 2018 METŲ VEIKLOS

Teisingumo ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29¹ straipsnio 9 dalimi, pagal kompetenciją teikia išvadą dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – Inspekcija) pateiktos 2018 metų veiklos ataskaitos.

Inspekcija yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, kurios paskirtis:

- prižiūrėti duomenų valdytojų veiklą tvarkant asmens duomenis;
- kontroliuoti asmens duomenų tvarkymo teisėtumą;
- užkirsti kelią asmens duomenų tvarkymo pažeidimams;
- užtikrinti duomenų subjektų teisių apsaugą.

Inspekcija turi Europos Sąjungos (ES), tarptautiniais ir nacionaliniais teisės aktais garantuojamą nepriklausomos priežiūros institucijos statusą, reiškiantį, kad atlikdama jai nustatytas funkcijas ir priimdama sprendimus ji yra nepriklausoma, o jos teisės gali būti suvaržytos tik įstatymų, be to, kitoms valstybės institucijoms draudžiama kištis į jos veiklą.

Nuo 2018 m. vasario 12 d. Inspekcijai vadovauja 2018 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 123 „Dėl R. Andrijausko priėmimo“ 5 metų kadencijai paskirtas vadovas Raimondas Andrijauskas.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimą Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“, asmens duomenų apsaugos valdymo sritis priskirta teisingumo ministrui, o Inspekcija dalyvauja formuojant politiką šioje srityje ir ją įgyvendina.

Inspekcijos veikla 2018 m. buvo organizuojama vadovaujantis Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2018–2020 metų strateginiu veiklos planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“.

Strateginių tikslų įgyvendinimas

2018–2020 m. Inspekcijos strateginis tikslas – užtikrinti duomenų subjektų teisių apsaugą asmens duomenų apsaugos srityje. Strateginio tikslo pasiekimui matuoti numatytas efekto vertinimo kriterijus „Asmenų, palankiai vertinančių Inspekcijos veiklą, dalis, proc.“, kurio 2018 m. pasiekta reikšmė yra 82 proc., (planuota – 78 proc.), t. y. fizinių ir juridinių asmenų, kurie ataskaitiniais metais kreipėsi į Inspekciją, jos veiklą vertino palankiai.

Veiklos prioritetų įgyvendinimas

2018 m. visose Europos Sąjungos valstybėse narėse įgyvendinta asmens duomenų apsaugos reforma, paremta duomenų apsaugos teisės aktų paketu – [2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu \(ES\) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB \(Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas\)](#) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) ir 2016 m. balandžio 27 d. direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (toliau – Direktyva (ES) 2016/680). Reglamentas (ES) 2016/679 pradėtas taikyti 2018 m. gegužės 25 d., o naujos redakcijos [Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas](#) (toliau – ADTAĮ) ir [Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymas](#), į kurį perkeltos [Direktyvos \(ES\) 2016/680](#) nuostatos, įsigaliojo 2018 m. liepos 16 d.

Įgyvendinant asmens duomenų apsaugos reformą, skatinamas žmonių pasitikėjimas skaitmeninėmis paslaugomis, įtvirtintos priemonės, užtikrinančios saugesnį asmens duomenų tvarkymą, prisitaikymą prie nuolat augančio technologijų poveikio ir padedančios skaitmeninei ekonomikai įsitvirtinti vidaus rinkoje. Inspekcijos 2018 m. veiklos prioriteto – *Veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros sistemos pagal Reglamentą (ES) 2016/679 sukūrimas* įgyvendinimas neabejotinai tapo iššūkiu institucijai, kadangi visos papildomai vykdomos veiklos buvo vykdomos lygiagrečiai su įprastine Inspekcijos veikla. Atsižvelgiant į asmens duomenų apsaugos teisinio reguliavimo pokyčius, daugelis Inspekcijos veiklos rodiklių 2018 m., palyginti su 2016 m. ir 2017 m. rezultatais, padidėjo dvigubai ir net daugiau. 2018 m. Inspekcija derino kitų institucijų parengtus įstatymų bei poįstatyminių teisės aktų pakeitimus dėl jų atitikties Reglamento (ES) 2016/679 nuostatoms, buvo pateikta pastabų ir pasiūlymų dėl 623 teisės aktų projektų (planuota – 430). Veiklos apimčių padidėjimas buvo stebimas visose Inspekcijos veiklų srityse.

Teisė į asmens duomenų apsaugą glaudžiai susijusi su viena pagrindinių Europos Sąjungos piliečių laisvė – laisvu asmenų judėjimu Europos Sąjungoje, todėl būtina tinkamai užtikrinti Lietuvos įsipareigojimus dėl Šengeno erdvės įgyvendinti Šengeno *aquis* reikalavimus asmens duomenų apsaugos srityje. 2018 m. Inspekcijos antrasis veiklos prioritetas – *Dalyvavimas 2018 metų Šengeno vertinime*.

2018 m. lapkričio 26-30 d. Lietuvoje vyko Šengeno vertinimas asmens duomenų apsaugos srityje. Šio vertinimo ekspertų grupė, sudaryta iš Europos valstybių narių asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų ir Europos Komisijos atstovų, atliko patikrinimus Inspekcijoje, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje dėl Lietuvos nacionalinės antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos ir Lietuvos nacionalinės vizų informacinės sistemos, Lietuvos SIRENE biure, Vilniaus miesto 1-ajame policijos komisariate ir Migracijos departamente.

Šengeno vertinimo ekspertai, susitikę su Inspekcijos atstovais, vertino jos, kaip priežiūros institucijos, nepriklausomumą, struktūrą, funkcijas, finansus, vykdomą Lietuvos nacionalinės antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos ir Lietuvos nacionalinės vizų informacinės sistemos priežiūrą. Šengeno vertinimo ekspertai patikrinimo rezultatus Lietuvai pateiks 2019 m. Tai bus svarbi informacija, kuri atskleis Lietuvos Respublikos teisinės sistemos asmens duomenų apsaugos

srityje stipriąsias ir silpnąsias vietas, ekspertai pateiks pasiūlymus, kaip gerinti asmens duomenų apsaugą Lietuvoje.

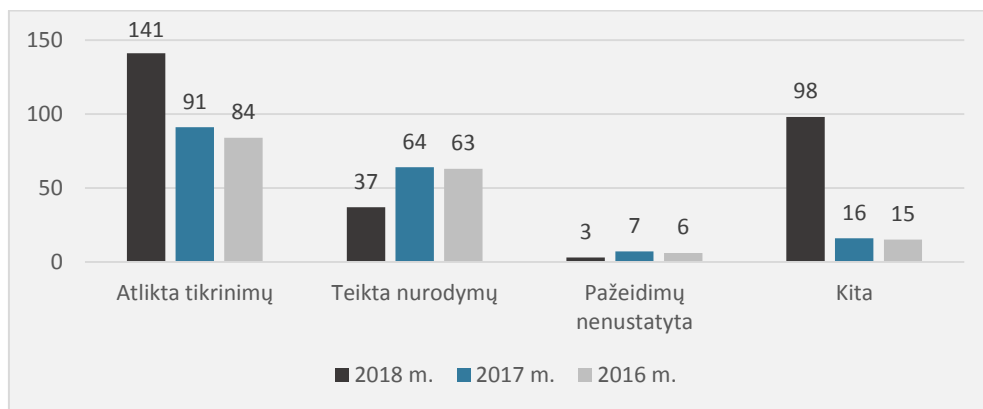
Programos įgyvendinimo rezultatai

Inspekcija 2018 m. vykdė programą „Duomenų apsaugos valdymas“. Šios programos vykdymo rezultatui įvertinti pasirinktas kriterijus „Asmenų, žinančių apie įstatymų jiems suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje, dalis, proc.“ Inspekcija vykdo užsakomąją reprezentatyvią gyventojų apklausą apie visuomenės informuotumą asmens duomenų apsaugos klausimais kas dvejus metus, lyginiais metais. 2018 m. buvo atliktas reprezentatyvus Lietuvos gyventojų tyrimas apie asmens duomenų apsaugą duomenimis, kurio metu 68 proc. respondentų atsakė žinantys ir manantys, kad žino apie įstatymų suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje. Palyginti su 2016 m. rodiklio reikšmė – 35 proc., beveik dvigubai padaugėjo asmenų, žinančių apie savo teises ir pareigas asmens duomenų apsaugos srityje.

Ūkio subjektų prevencinė priežiūra

2018 m. Inspekcija skyrė didelį dėmesį prevencinei ūkio subjektų priežiūrai (prevenciniams patikrinimams, duomenų valdytojų registravimui, išankstinėms patikroms) ir viršijo planuotas reikšmes. 2018 m. buvo atliktas 141 prevencinis asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos patikrinimas. Inspekcija, atlikdama šiuos patikrinimus, netaikė duomenų valdytojams griežčiausių poveikio priemonių, o teikė nurodymus pašalinti nustatytus pažeidimus bei rekomendacijas vykdomos veiklos priežiūrai. 2018 m. Inspekcija parengė 3 apibendrinimus vykdytų prevencinių patikrinimų temomis ir 9 metodines priemones (rekomendacijas).

Taip pat iki 2018 m. gegužės 25 d. Inspekcija vykdė išankstines patikras (daugiausia jų apie asmens duomenų apie sveikatą tvarkymo), išnagrinėjo 394 pranešimus dėl išankstinių patikrų. Pagal naują asmens duomenų apsaugos teisinį reguliavimą išankstinės patikros nebevykdomos.

1 paveikslas. Prevencinių patikrinimų rezultatai 2016–2018 m.

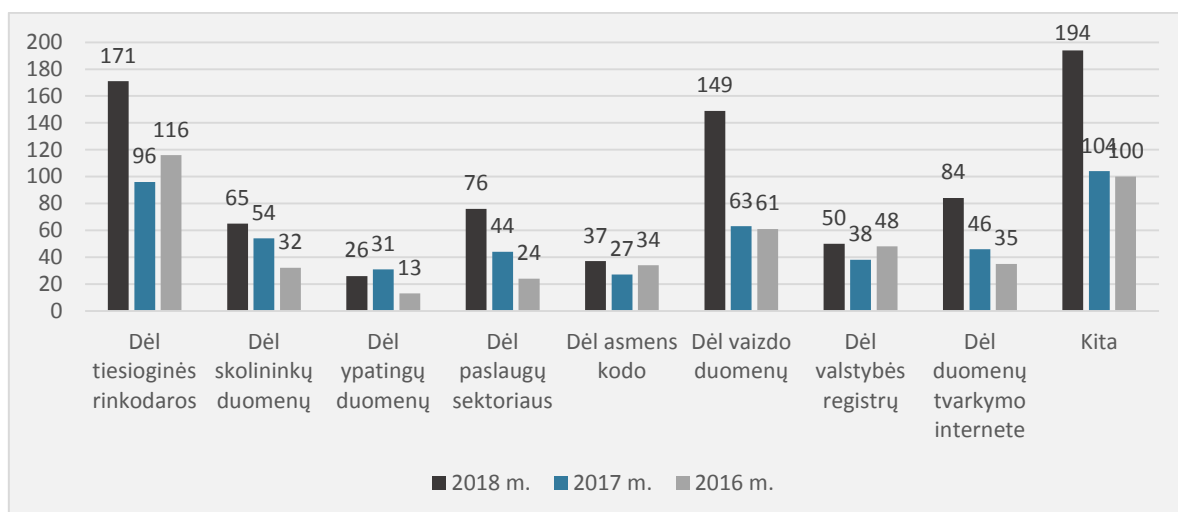
Pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679, visiems viešojo ir privataus sektoriaus atstovams tapo privaloma Reglamente (ES) 2016/679 nustatytais atvejais teikti Inspekcijai pranešimus dėl duomenų saugumo pažeidimų. 2018 m. Inspekcija gavo 100 tokių pranešimų, iš jų 93 – po gegužės 25 d. (2017 m. – 7, 2016 m. – 8), daugiausia dėl duomenų paviešinimo, praradimo, vagystės ir nukopijavimo.

Skundų nagrinėjimas

Nagrinėdama skundus, Inspekcija padeda asmenims apginti savo teisę į asmens duomenų ir privatumo apsaugą, kuri yra pamatinė žmogaus teisė, priskirtina prie modernių teisių, būdingų išsivysčiusioms šalims. Duomenų subjektai, geriau informuoti ir susipažinę su savo teisėmis, žino, kaip savo teises apginti, kur kreiptis pagalbos. Pastaraisiais metais šios Inspekcijos veiklos apimtys didėja, atsižvelgiant į tai, kad technologijų vystymasis lėmė vis didesnę ir viešojo, ir privataus sektoriaus veiklų skaitmenizavimą. Tiesioginė rinkodara vis dar išlieka labiausiai žmones trikdanči asmens duomenų tvarkymo veikla.

Nuo 2018 m. gegužės 25 d. pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679, skundų padaugėjo, iš viso per 2018 m. gauti 859 skundai, iš jų nuo gegužės 25 d. – 555. Pusmetį po Reglamento (ES) 2016/679 taikymo pradžios ir 2018 m. liepos 16 d. įsigaliojus ADTAI Inspekcija labiau akcentavo pagalbą įmonėms ir taikė ne baudas, o kitas teisės aktuose numatytas poveikio priemones.

2018 m. buvo išnagrinėta 619 skundų, išnagrinėjus skundus 98 atvejais pažeidimų nenustatyta, pateiktas 141 nurodymas, surašyti 64 administracinių teisės pažeidimų protokolai, surašyti 37 administracinių nusižengimų protokolai, skirti 7 papeikimai. Palyginti su 2017 m. (480 skundai) skundų išnagrinėta 29 proc. daugiau.

2 paveikslas. Gautų skundų pasiskirstymas pagal skundo pobūdį 2016–2018 m.

Konsultacijų teikimas ir visuomenės informavimas

Konsultacijų dėl asmens duomenų tvarkymo ir teisės į duomenų apsaugą teikimas – kasdienė Inspekcijos veikla. Inspekcija 2018 m. suteikė 6 298 konsultacijas suinteresuotiems asmenims asmens duomenų apsaugos ir privatumo klausimais. Iš 2018 m. Inspekcijos vykdytos konsultavimo veiklos matyti, kad organizacijoms ypač aktualūs buvo asmens duomenų apsaugos reformos aspektai. Iki 2018 m. gegužės 25 d. duomenų valdytojai labiausiai domėjosi Reglamento (ES) 2016/679 naujovėmis – 1 589 konsultacijos, nuo gegužės 25 d. daugiausia konsultacijų organizacijoms suteikta dėl Reglamento (ES) 2016/679, ADTAI taikymo ir Inspekcijos kompetencijos – 403, dėl duomenų apsaugos pareigūno – 159.

2018 m. Inspekcija aktyviai vykdė visuomenės informavimo veiklą. Lietuvos žiniasklaidos atstovai ypač domėjosi asmens duomenų apsaugos reformos temomis, jiems 124 atvejais pateikta informacija, 56 kartus dalyvauta ar duota interviu televizijos ar radijo laidose. Inspekcija interneto tinklalapyje www.ada.lt paskelbė 31 naujieną aktualiomis temomis, parengė pranešimus spaudai,

sukūrė specialiąją asmens duomenų apsaugos reformai skirta rubriką skelbti naujausią informaciją pasikeitusių asmens duomenų apsaugos reikalavimų taikymo klausimais.

Informuodama apie pasikeitusius asmens duomenų apsaugos reikalavimus, Inspekcija 2018 m. surengė 63 renginius, kuriuose dalyvavo 4720 suinteresuotų asmenų, ir parengė 77 pranešimus renginiams bei surengė 11 susitikimų su įvairiose duomenų valdytojų veiklos srityse veikiančiomis asociacijomis ir kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis.

Reglamente (ES) 2016/679 numatyta nauja pareiga visoms valdžios institucijoms ir įstaigoms bei įmonėms, kurių pagrindinė veikla yra dideliu mastu sistemingai stebėti asmenis arba dideliu mastu tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis, paskirti duomenų apsaugos pareigūną, kuris turi patarti organizacijos vadovybei visuose procesuose, susijusiuose su asmens duomenų tvarkymu, ir apie tokio pareigūno paskyrimą pranešti Inspekcijai. 2018 m. Inspekcijai apie pareigūno paskyrimą pranešė 1 470 organizacijų, iš jų 759 viešieji juridiniai asmenys ir 710 privačių juridinių asmenų. 2018 m. Inspekcija, siekdama padėti pradedantiesiems duomenų apsaugos pareigūnams, suorganizavo šiems specialistams mokymus, kuriuose dalyvavo 100 (planuota 75) duomenų apsaugos pareigūnų.

2018 m. Lietuvoje stebėta situacija, kad net nepradėjus taikyti naujo asmens duomenų apsaugos teisinio reguliavimo, visuomenėje asmens duomenų apsaugos reforma sukėlė milžinišką efektą. Su naujuoju asmens duomenų apsaugos reguliavimu žengtas didelis žingsnis, siekiant geriau apsaugoti žmonių teises ir asmens duomenis. Naujo reglamento taikymas ir tinkamas integravimas suteikia mūsų valstybei konkurencingumo privilegijų bendroje pasaulinėje rinkoje.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, ir įvertinus, kad ataskaitiniais metais buvo pasiekti ir viršyti beveik visi numatyti rodikliai (keli nepasiekti rodikliai skirti naujoms veikloms, numatytioms Reglamente (ES) 2016/679, įvertinti), Inspekcijos 2018 m. veikla vertinama teigiamai.

PRIDEDAMA. Valstybės duomenų apsaugos inspekcijos 2018 m. veiklos ataskaita, 16 lapų.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius